

4) Quod de fragmentis dicitur, non potest intelligi de hostia integra, aut tali parte, quae commode usui esse potest in fidelium Communione: nam ut haec a non jejuno sumi liceat, requiritur, ut post ultimam Missam desit locus decens, quo sacra hostia asservetur, et simul sine graviore incommodo deferri ad alium locum non possit. Sub illis autem conditionibus etiam integra hostia post ablutionem sumenda est, ut ipsa Rubrica Missalis disponit. Cf. Ben. XIV. *de sacrif. Missae* l. 3 c. 17 n. 3—5.

Articulus III.

De susceptione SS. Eucharistiae.

¹⁴³ Sumptio S. Eucharistiae distingui potest: materialis, sacramentalis, spiritualis. *Materialis* sumptio vocatur, quae fit ita, ut Sacramenti ratio pro sumente excludatur, videlicet 1) si a non-baptizato S. Eucharistia sumitur, pro quo Sacramentum esse aut sacramentalem gratiam producere non potest; 2) si suscipitur a baptizato (adulto) nullatenus voluntarie, ne interpretative quidem, ut si extra mortis periculum ab inscio, dormiente sumitur.

Sacramentalis sumptio est quaelibet S. Eucharistiae voluntaria sumptio ex parte hominis baptizati (si de infante agitur, sufficit voluntas aliena). Verum si voluntarie quidem sumitur, sed cum obstaculo recipiendae gratiae, sumptio dicitur *sacramentalis tantum*; si cum effectu gratiae sumitur, habetur sumptio *sacramentalis et spiritualis simul*.

Spiritualis sumptio, si a sacramentali sejungitur, est perceptio ipsius fructus Sacramenti extra realem S. Eucharistiae sumptionem: quae vocari potest ad analogiam aliorum sacramentorum, Communio in voto, seu desiderium Communionis¹.

Hujus loci est agere de *sacramentali* sumptione atque ea, quae debeat simul esse spiritualis. Nam Sacram Eucharistiam sacramentaliter

¹ Hoc pium devotionis exercitium summopere commendandum est, quum fervorem augeat et innumeras gratias spirituales homini conciliet. Nam etsi ceteris paribus per realem sumptionem largior gratia datur: nihilominus quo majus desiderium fuit, eo abundantius ipsius Sacramenti gratia jam anticipatur; idque eo magis attendendum est, quod spiritualis Communio quovis tempore et frequenter peragi potest.

Peragitur autem aliquo modo, quoties homo christianus per affectum sese unit Christo, Deo incarnato et pro homine passo, atque ad arctiorem unionem cum Christo, tamquam vivum membrum adspirat, maxime per affectuum Divini Cordis imitationem. Ille enim ipse effectus est, quem Christus Dominus per SS. Sacramentum in suis membris producere et in dies augere intendit: quare qui desiderio hunc effectum vult atque divina gratia adspirante in se effingere studet, rectissime dicitur Sacram Eucharistiam in voto seu spiritualiter suscipere.

Si quis autem impensius huic devotionis exercitio indulgere vult, expressius in plures quosdam actus virtutum erga SS. Eucharistiam ferri debet: 1) in actum vividae fidei in realem Christi praesentiam, 2) in piam memoriam et gratiarum actionem pro Dominica passione et hujus SS. Sacramenti institutione, 3) in amorem et desiderium erga Christum Salvatorem, cui quam simillimus fieri et quam intime tamquam membrum capiti uniri cupiat, his in terris in humilitate, labore, dolore,

tantum sumi, aut supponit defectum erroris, aut grave sacrilegium. Explicanda est tum obligatio S. Communionis, tum dispositio ad eam necessaria.

§ 1.

De obligatione sumendi S. Eucharistiam.

I. S. Eucharistia ex jure divino adultis necessaria est necessitate¹⁴⁴ praecepti et medii moraliter quodammodo necessarii aliquoties in vita et maxime circa ejus finem.

II. Hoc praeceptum ab Ecclesia ita determinatum est, ut quotannis tempore paschali sumi debeat ab iis, qui ad annos discretionis pervenerint. Later. IV. cap. 21: „*Omnis utriusque sexus*.“

III. Anni autem discretionis paulo latius sumuntur relate ad SS. Sacramentum, si excipias mortis periculum, ita ut aliquot etiam annorum intervallum ex judicio parochi concedi liceat, antequam gravis obligatio Sacrae Eucharistiae primum suscipiendae statuatur. Suarez *de Euch.* disp. 70 sect. 1, Laym. l. 5 tr. 6 cap. 4 n. 3.

IV. Quamquam ad annuam Communionem Ecclesia restrinxit suam legem, tamen maxime optat, ut quam frequentissime fideles ad sacram mensam accedant. V. Trid. sess. 13 cap. 8 et sess. 22 cap. 6.

Expositio uberior. Ad I. nota: 1. Obligationem divinitus impositam habemus apud Joan. cap. 6, 54: „Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.“ Quae verba quomodo necessitatem communicandi sub utraque specie non includant, v. Trid. sess. 21 cap. 1 et 2.

Obligationem autem solis adultis seu usu rationis pollentibus imponi, tum ex ipso textu, tum ex constanti Ecclesiae praxi et consuetudine elucet. Et vere obligationis implendae aut violandae infantes capaces non sunt. Medii autem necessitas, quam etiam aliquatenus exprimi ultro fatemur, ea sola est, ne recepta gratia in periculis et tentationibus hujus vitae per gravem lapsum amittatur: cujus amissionis infantes iterum incapaces sunt. Quomodo haec necessitas medii ad obtinendas gratias necessarias et abundantiores intelligi debeat, jam supra n. 115 dictum est. Quodsi impossibile erit, S. Eucharistiam recipere, Deus aliis subsidiis homini praesto est, ut possit in spirituali pugna consistere.

2. Determinatio ex sola lege divina non est facta. Esse tamen praecipue circa finem vitae S. Eucharistiam sumendam, theologorum consensus et Ecclesiae praxis demonstrat. Atque etiam planum est,

cum summa fiducia postea sese Christo jungendi in gloria, 4) in dolorem de peccatis ex caritate oriundum, 5) in desiderium Christum Jesum in SS. Eucharistia, si fieri possit, realiter suscipiendi.

Haec spiritualis Communionis praxis tum in pia visitatione SS. Sacramenti, tum maxime tempore Missae, si realiter Communio sumi nequit, utilissime exercetur.

Paschali Communionem divino praecepto per se sumpto, i. e. quatenus extra articulum mortis saepius in vita urget, satisfieri.

Verum divinae legi per sacrilegam Communionem non satisfieri, per se in comperto est. Fuerunt quidem theologi non pauci, qui putarent, *ecclesiasticae* legi qua tali satisfieri quacunq; sumptione, ita ut post sacrilegam sumptionem ecclesiastica lex non amplius urgeret. Sed haec opinio tum statuit, Ecclesiam non posse praecipere actus internos, tum etiam parum distinguit inter actus internos per se praecipitos et inter actus internos, qui sint externae actionis necessarium complementum. Neque opinio illa amplius sustineri potest, postquam Innoc. XI. proscripsit thesim 55: „Praecepto Communionis annuae satisfi per sacrilegam Domini manducationem“; idque magis confirmatur thesi ab Alex. VII. damnata 14: „Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfaci praeepto *Ecclesiae*“.

146 3. At si quis moribundus sacrilege sumpsit Viaticum, et postea dolore tactus id confitetur: prudentiae confessarii relinquitur, utrum moribundum moneat de iterando Viatico, an id dissimulet. Nam si id difficile videtur, neque solo hortatu, suppressa obligationis mentione, moribundus potuit ad hoc adduci, consultius est, a declaranda obligatione abstinere, ne formalis laesio divinae legis committatur in summam morituri perniciem.

4. Qui subito in mortis periculo constituitur, *non certo tenetur* ad sumendam Sacram Eucharistiam, quando circiter una ante hebdomada Communionem sumpsit, maxime si mortis periculum ex causa intrinsecus orta creatur, quae jam tunc praeparata erat. — Verum *potest* pro Viatico etiam ille Sacram Communionem sumere, qui eodem die, mortis periculo nondum ullatenus apparente, Sacram Communionem ex devotione sumpsit atque postea in mortis periculo inopinato constituitur: quamquam minime tenetur. Ita Ben. XIV. *de syn.* l. 7 c. 11 n. 2, Gury-Baller. II. n. 319. Cf. etiam recentiora concilia particular. Coll. Lac. tom. IV. (Conc. Rem.) col. 117, (Auscit.) col. 1186.

5. Ceterum obligatio in mortis periculo aut circa illud tempus Sacram Eucharistiam sumendi adest, ex quacunq; tandem causa mors imminet, sive ex morbo, sive ex proelio instante, sive ex itinere omnino periculoso.

6. At haec obligatio, quum nulla absoluta mediae necessitas sit, semper sic intelligi debet, ut supponatur facultas Sacram Communionem sine irreverentiae periculo sumendi. Quare etsi sensuum destitutio ex se nihil impedit, quominus Sacra Eucharistia iis, qui interpretative petierint, detur, tamen videndum est, sitne magnum in hoc statu fortasse periculum, ne aegrotus positivam irreverentiam gravem contra SS. Sacramentum committat; quod si juste timetur, potius Sacra Communio omittenda est. Quare etiam iis, qui videntur in statu peccati sensibus destituti esse, non tam facile dari potest Sacra Eucharistia pro Viatico, quam extrema unctio. — Hinc iis, qui in actu peccati sensibus destitui videntur, Sacra Communio dari non debet, nisi forte sit unicum sacramentum, quo probabilius juvari possint. — Aliis autem, qui signo positivo probabili ostenderunt mutationem animi et conversionem a peccato, non est ratio, cur (post datam absolute negetur). — Similiter judicandum est de iis, qui vomitu laborant aut tussi vehementi. Ex una enim parte nimis rigorosum est, multas horas quietis exspectare; ex altera parte *grave* periculum sacrae speciei evomendae

inducere non licet. Prudenter monet *Instructio pastoralis Eystettensis* tit. 1 cap. 6 § 3, posse Sacram Eucharistiam dari, „si spatio unius vel alterius horae infirmitas aegroti quietem indulerit“, aut *faciendum esse in dubio experimentum cum frustulo non consecrato*. Nam si hoc vomitum non provocat, etiam particula parva consecrata sive sola, sive cum aqua vel vino sine magno periculo dari potest; neque necessarium est, ut *omne* levius periculum absit, quum tandem sacramenta sint propter hominem instituta.

7. Quod aliqui dubium movent circa epilepticos, energumenos, sine causa fit, si quaeritur, num illis, quando sui compotes et dispositi sint, liceat Sacram Eucharistiam porrigere; quando autem sui compotes non sunt, periculum irreverentiae communiter prohibet, quominus SS. Sacramentum dari possit. — Si quando alicubi usus est capite damnatos, ut dispositos, a percipienda Sacra Eucharistia excludendi, illa praxis est minus probanda, neque ita conformis est Romanae Ecclesiae praxi, nec divinam misericordiam imitatur, quam multo fidentius illis ipsis miseris hominibus licet sperari. Cf. Concil. Queb. II, Cassal., Auscit. etc. Coll. Lac. t. III. col. 642, 835, t. IV. col. 1186.

Ad II. Difficultas esse potest quoad semifatuos. Quod si revera ali-¹⁴⁷ quam notitiam SS. Sacramenti habent, non est ratio, cur eis denegetur. S. Alph. n. 303 quidem id restringit ad tempus Paschale et ad periculum mortis. Verum alii, ut id pluries fiat, concedunt. Et quamquam id, quod Leander et Sanchez (ibid.) concedunt, videlicet posse iis toties quoties Sacram Eucharistiam dari, laxiori interpretationi facile patet: id tamen dicendum est, pro minore majoreve gradu discretionis iis tuto concedi posse, ut aliquoties in anno, rarius saepiusve, Sacram Eucharistiam sumant.

Ad III. 1. Magna est discrepantia scriptorum, qua tandem aetate *gravis* obligatio sit, pueros admittendi ad Sacram Communionem. Id quod antiqui auctores statuunt, in regionibus septentrionalibus usque ad 14. annum aetatis exspectari posse: hac nostra aetate generatim nimium est; nam qui tum tandem pueros ad plenam discretionem et ad annos pietati et devotioni SS. Sacramento debitae aptos pervenire consuevisse diceret, sine dubio pro mendaci haberetur. Quamquam igitur sumendae Sacrae Eucharistiae terminus paulo latius extendi jure potest, quam peragenda confessioni: recte tamen etiam in regionibus septentrionalibus aetas ab anno 9 ad 12 completum, ut etiam in conciliis particularibus jam factum est, pro regula statuitur. V. Conc. Cinc. III. anni 1861, Albien. anni 1850, Coll. Lac. t. III. col. 225 et t. IV. col. 433. Cf. etiam Baltim. II. ib. col. 466, Colon. ib. t. V. col. 365.

2. Quodsi ante illud tempus puer in mortis periculum sive articulum inducitur, parochus nullatenus fas erit, S. Eucharistiam denegare, quum primum puer ad annos discretionis utcunq; pervenerit. Quare si septennium attigerit, communiter obligatio erit parochi, puerum post brevem instructionem Sacra Communionem, non solum absolute et extrema unctione muniendi. Vide hanc communem doctrinam theologorum, divino praecepto innixam, apud Lacroix l. 6 p. 1. n. 636, Reuter p. 4 n. 181, Suarez, Laym. l. c., Lugo, Dicast. Tamb., Lohner etc. Cf. etiam concilior. recentior. monita et prae-

cepta quam plurima in Coll. Lac. III. coll. 467, 643, 835; t. IV. 117, 274, 434, 570, 890, 991, 1116, 1186, t. V. 822 etc. Sin autem aut propter majorem hebetudinem mentis, aut propter teneriorem aetatem de usu rationis sufficienti dubium manserit: absolvi quidem post diligentem praeparationem omnino *debet* hypotheticae, sacra unctione et Communionem muniri *potest*, unctione utique hypotheticae tantum. De gravissima *obligatione* extremae unctionis tali puero dubie capaci dandae aliquando exstitura, vide infra n. 576.

148 Ad IV. 1. Frequentior usus Sacrae Eucharistiae per se praeceptus non est. Nihilominus accidere potest, ut ille frequentior usus alicui poenitenti evadat moraliter necessarius. Sume hominem prava potissimum consuetudine vitiatum et debilitatum. Illi utique, re theoretice considerata, alia remedia absolute quidem praesto sunt, verum, ut evadant efficacia, saepe difficiliora. Quare poenitentem debilem illa difficiliora media adhibiturum esse, sperari nequit: unde nihil relinquitur, nisi ut urgeatur omni modo ad frequentiore usum Sacramenti poenitentiae et Eucharistiae, ut vere voluntatem sinceram et nunc probet et diutius retineat. Imo, si licet fidere viris hac in re maxime versatis, una est eorum sententia, juvenem peccato mollitiei deditum emendationem sperare non posse, nisi *frequenter* ad Sacramenta accedat; atque eum quavis hebdomada *confiteri* vix satis, nedum nimium esse. Cfr. Tolet. *Instructio sacerdotum* l. 5 c. 13 n. 11. Est igitur confessarii, talem poenitentem, si minus denegata absolutione, certe aliis modis inducere, ut quantum possit, Sacramenta frequentare assuescat.

2. Aliis vero hominibus, qui ad superandas graves tentationes non ita indigent frequentiore usu Sacrae Eucharistiae, suadendus ille frequens usus est secundum mentem Ecclesiae, ut in virtute christiana melius contineantur et crescant. Verum ne sola sacramentali sumptione omnia putent esse absoluta, serio instituendi sunt in debita praeparatione et gratiarum actione perficienda. Melius est enim cum perfectiore praeparatione rarius accedere, quam saepius cum negligentia praeparatione. Ceterum hac de re vide infra monita de frequenti Communionem n. 156 sq.

§ 2.

De dispositione animae ad sumendam S. Eucharistiam.

149 I. Substantia dispositionis consistit in statu gratiae, quae animam exornet: qui si adest, essenziale obstaculum effectui Sacramenti non obicitur.

II. Si gratia sanctificans amissa fuit, per peccatorum confessionem atque sacramentalem absolutionem iterum acquiri debet, antequam ad S. Eucharistiam aditus pateat: quodsi in casu necessitatis hoc impossibile est, perfecta contritio elici debet. Trid. sess. 13 cap. 7 *de SS. Euch.*

III. Verum ne ampliori fructui ex SS. Sacramento hauriendo impedimenta ponantur, major mentis puritas atque devotio sedulo quaerenda est.

Explicatio. Nota ad I. 1. Neque devotionis defectus, neque affectio ad peccatum veniale, imo neque illa negligentia, qua in ipsa

S. Eucharistiae perceptione aliquod veniale peccatum committatur, omnem effectum Sacramenti intercipiunt: quamquam ille defectus et animi torpor uberiores gratias *multum* impediunt atque vitae spirituali summopere periculosi evadere possunt. S. Alph. n. 270.

2. Gratiae sanctificantis status re ipsa adesse debet, ut *certo* constet de sacramentali gratia percipienda; probabilem tamen esse effectum, modo adfuerit et attritio et bona fides, alibi jam dictum est (v. de *Sacr. generatim*): gratiae statum adesse, prudenter existimari debet, ne sacrilegii culpa contrahatur.

Ad II. 1. Si bona fide confessio peracta atque sacramentalis ab-¹⁵⁰ solutio data est, etsi ante Communionem memoria peccati *omissi* occurrit: de necessitate illud ante Communionem confitendi non constat: S. Alph. n. 257 contra plerosque antiquiores theologos, quorum sententia sane gravi, non tamen certa ratione nititur. Trid. syn. sess. 13 can. 11 dicit „... illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessario praemittendam esse confessionem sacramentalem“.

2. Si quis dubius est de peccato gravi commisso: communiter quidem ex aliis circumstantiis, habituali statu et praesumptione moralis quaedam certitudo de peccato gravi aut contracto aut non contracto adest, et secundum illam aut confessionis obligatio urgenda aut non urgenda est. — Ceterum si tandem fundatum dubium peccati gravis manet, licet probabile sit, illud esse commissum: *obligatio* confitendi ante S. Communionem vel Sacrum celebrandum urgeri illa quidem nequit, *consulenda* confessio omnino est, imo ab ordinariis fidelibus, qui sibi rationem reddere atque conscientiam efformare nesciant, potius exigenda: nisi agatur de homine scrupuloso vel nimis timorato, a quo ejusmodi dubia sperni debent neque ejus confessio admittenda est.

Ne vero S. Communio periculo frustrati effectus exponatur, ille, qui cum gravi ratione dubium gravis peccati commissi concepit, debet saltem conatum perfectae contritionis facere; nam illum conatum, qui difficilis non sit, omittere idem est, ac *temere* periculum frustrandi Sacramentum subire. At si sibi videtur non posse satis certo ad perfectam contritionem assurgere: obligatio ulterioris certitudinis habendae non erit, quum probabilem sui ipsius probationem et humanum conatum adhibuerit. Cf. S. Alph. n. 475.

3. Trid. l. c. innuit, aliquando licere etiam ei, qui peccati gravis sibi ¹⁵¹ conscius sit, praemissa perfecta contritione, sine confessione ad Sacram Eucharistiam sive Missae celebrationem accedere. Quod facilius in sacerdote celebraturo, raro prorsus in laicali Communionem accedere potest.

a) Nimirum ut hoc liceat, debet et facultas confitendi seu ‚copia confessarii‘ deesse, et *necessitas* celebrandi sive communicandi adesse. Qui alterutra conditione non verificata, nihilominus sine confessione Sacram Eucharistiam sumit, sacrilegii reus est.

b) *Copia confessarii* censetur deesse, non si consueti confessarii ad eundi facultas deest, sed si *nullus* confessarius seu sacerdos approbatus adest vel adiri potest sine nimia difficultate. Difficultas autem illa nunquam excusat, quae confessioni quodam modo intrinsecus inhaeret, neque ulla repugnantia contra hunc vel illum confessarium; sed sola ea difficultas attenditur, quae confessioni est prorsus extranea, ut nimia confessarii distantia, poenitentis infirmitas, necessaria occupatio. Quare qui jam celebraturus est coram populo expectante, propter satis brevem distantiam confessarii excusatur, quum sine nota et suspicione non jam possit multum discurrere; item ille, qui proximo die celebrare debet, hodie autem per totum diem necessariis muneris sui laboribus occupatus, iter illud, quod ipsum longum non est, instituere nequit ad inveniendum confessarium. — Si vero speciales circumstantiae, quae difficultatem augeant, desint, distantia 1—1½ leucae seu horae ratione solius longinquitatis censetur sufficiens, ut dicatur copia confessarii deesse, ex S. Alph. n. 264: quod tamen nunc pro ratione commodi, quod forte per viam ferream habetur, nonnihil mutari debet.

152 c) *Necessitas celebrandi* aderit: 1) si sacerdos ratione officii sui celebrare tenetur, e. g. diebus Dominicis et festis, ut populus Missam audiat; 2) ut moribundo provideatur de Viatico; 3) si sine gravi infamiae periculo Sacrum omitti nequit: quod non imaginario timore, sed fundata prorsus ratione dijudicari debet. — Ratio non amittendi stipendium per se nullatenus justa est. — S. Alph. n. 259.

Infamiae periculum facile aderit, si sacerdos, incepta jam Missa, peccati gravis recordetur, aut infelici lapsu peccatum committat. Nam licet theoretice verum sit, sacerdotem tum, canone nondum incepto, potius *relinquere* debere Missam, vel saltem interrumpere ad confitendum (num enim, si confitendi facultas non est, Missa prorsus *deserenda* sit *sub gravi*, omnino certum non est, secundum S. Alph. n. 262 dub. 2, modo concepta sit perfecta contritio): tamen raro sine nota et periculo suspicionis recedere aut accersere confessarium potest is, qui publice celebrat, nisi forte infirmitatem possit praetexere, aut in Missa solemniter sive ad cantum assistenti ministro possit confiteri, sive alteri in interruptione, quae concionis causa fiat. At sine contritione procedere nunquam potest. Quod autem dicunt, sacerdotem, qui contritionem perfectam elicere non possit, omnino recedere debere, periculo infamiae posthabito, ad praxim vix quidquam valet: nam serium conatum adhibenti Deus gratiâ suâ non deerit, neque agitur de actu, comitante divinâ gratiâ, adeo difficili, neque necessaria est omnimoda certitudo, sed prudens opinio seu persuasio contritionis factae.

Quod eo magis notandum est de sacerdote, qui post consecrationem (coeptam), peccati gravis recordetur aut reus evaserit. Nam illi deserere Missam aut interrumpere non licet: quare, nisi ministro sacerdoti assistenti vel — quod rarius continget — advocato brevissime confiteri potest, prorsus obligatur ad eliciendam perfectam contritionem — saltem ante suam Communionem sub gravi, imo etiam prius, ne Missam notabiliter protrahat in statu peccati; statim autem saltem sub veniali. — Hinc impium est putare, sacerdotem tum non posse contritionem elicere, modo conetur et Deum oret, quasi Deus hominem conantem et orantem in implendis praeceptis suâ gratiâ necessariâ unquam destituat.

d) *Necessitas in laico* extraordinarie adesse potest: 1) si jam in scamno communicantium coram aliis assidens peccati gravis recordatur; 2) si Sacram

Eucharistiam ab impiorum manibus sumendo salvare potest: quod tunc *debet*, praemissa, quantum rerum angustiae patiuntur, contritione; at si in illis *secundi casus* angustis id sibi praestare non posse videretur, tamen cum contritionis vel saltem attritionis conatu omnino *debet* Sacram Eucharistiam sumere, propter statum gratiae certius non procuratum nullatenus peccaturus.

4. Sacerdoti, qui in necessitate, deficiente copia confessarii, cum sola¹⁵³ contritione Sacrum celebravit, Trid. l. c. cap. 7 imposuit praeceptum, ut „quam primum confiteatur“. Illud „*quam primum*“ scriptores intelligunt, ut fiat saltem infra triduum, modo copia confessarii tum habeatur. S. Alph. l. c. n. 266. Quodsi sacerdos ille statim facultatem confitendi — etsi ex inopinato adventu sacerdotis alieni — habet, si praevidet, se alias intra triduum occasionem non habiturum esse, statim eodem die sub gravi tenetur confiteri, ut scite Card. de Lugo adnotat *de Eucharistia* disp. 14 n. 162 et 163. — Verum interim non licebit absque confessione re ipsa instituta secundo celebrare, nisi et *defectus confessarii* perdurat et *necessitas* celebrandi denuo urget.

Obligatio illa quam primum confitendi non est in laico, si quis forte ex necessitate non praemissa confessione Sacram Communionem sumpsit; neque censent scriptores, illum sacerdotem hac lege teneri, qui sine necessitate aut praesenti copia confessarii, adeoque *sacrilege*, celebravit; siquidem aut legis verba eos non comprehendunt, aut finis legis nullatenus obtinetur. Vide S. Alphons. l. c. n. 266 q. V., Lugo l. c. n. 138 et 149 secundum „*communem sententiam*“.

5. Confessarium tunc deesse, modo dictum est, quando nullus legitimus confessarius adsit. Quare ei, qui peccatum reservatum habet neque ullius alterius gravis peccati reus est, confessarius deest, si nullâ, ne ad interim quidem, polleat facultate in reservata. — Qui vero cum reservatis peccatis etiam alia gravia commisit, secundum S. Alph. *probabiliter* quidem tenetur saltem peccata non reservata confiteri; et *certo*, ut quilibet, si contritionem perfectam sibi non videtur posse elicere; *probabiliter* tamen, excepta ultima hypothesisi, non tenetur. S. Alph. n. 265.

Haec quidem, quando a *reservatis* absolutio dari nequit. Si autem ille, qui ab adeundo Superiore impeditus est, *absolvi potest* ab inferiore confessario sive absolute sive cum onere, sive sola peccata sunt reservata, sive censura annexa (de quo nunc vide infra n. 410 et 413), confessio institui debet eaque *integra*.

Ad III. 1. Trid. l. c. cap. 7 dicit: „Quo magis sanctitas et divinitas¹⁵⁴ coelestis hujus Sacramenti viro christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia et sanctitate ad id percipiendum accedat“; et revera vix ullius Sacramenti uberius fructus ita pendere videtur a digniore praeparatione, quam hujus SS. Sacramenti effectus; idque merito, quia in nullius Sacramenti susceptione neglectus aliquis tantam *culpam* constituit, quantam in hoc omnium divinissimo mysterio. Quare idem valet, quod antea (n. 117) dictum est de negligenti cooperatione, nimirum neglectum praeparationis hujus Sacramenti dignitati adaptatae a multis pro ratione haberi, cur ex frequentiore etiam Sacrae Eucharistiae sumptione fructus sanctitatis major non appareat. Cf. S. Thomas III. q. 79 a. 8.

Nihilominus ex altera parte id etiam cum Card. de Lugo *de Euch.* d. 14 n. 46 sqq. fateri debemus: „illud augmentum gratiae et caritatis

(i. e. fructus Sacramenti), licet magnum sit, non tamen debere experientia cognosci, quia virtutes infusae per se loquendo non mortificant passiones, neque excludunt habitus vitiorum . . ., (dein) si homo ille in gratia diu perseverat absque mortali peccato, hunc ipsum esse non exiguum fructum frequentis Communionis.“ Dein pergit doctus ille scriptor exponere, quomodo gratia illa sacramentalis diu manere possit quodammodo otiosa et suffocata sub sollicitudinibus et curis saecularis vitae, ut data opportunitate magnam vim exserat et robur ad heroicas virtutes inspiret.

155 2. Dispositio vero distingui potest in remotam et proximam praeparationem. Remota praeparatio est ipsa animi puritas, qua studeat homo sese praeservare ab omni etiam veniali peccato, imo quantum possit a moralibus etiam imperfectionibus, etsi ad peccati rationem non pertingant. Proxima autem consistit in iis actualis devotionis exercitiis, quibus fides, fiducia, desiderium et caritas exerceatur et augeatur, quo melius homo suo actuali fervore divino fervori Christi Domini ejusque immensae erga nos caritati respondeat atque illi sese conjungat.

3. Praeparationem autem sequi debere etiam justum tempus gratiarum actionis post susceptum SS. Sacramentum, omnes spiritualis vitae magistri clamant. Loco omnium audiatur S. Alph. (*Prax. confess.* n. 155): „Curet (confessarius poenitenti) insinuare, ut post Communionem immoretur in gratiarum actione pro eo tempore, quo potest. Paucissimi sunt directores, qui sedulo id faciunt, scilicet inculcare suis poenitentibus, ut per aliquod notabile tempus post susceptam Eucharistiam gratias agant . . . pudet eos aliis insinuare, quod ipsi non faciunt. Gratiarum actio . . . fiat saltem per dimidiam horam¹, in qua anima in amando et petendo se exercent. Inquit S. Theresia, quod post Communionem Jesus existit in anima tamquam in throno misericordiae, ut illi gratias elargiatur dicens: „Quid vis, ut tibi faciam?“ Et alibi: Post Communionem non amittamus tam praeclaram opportunitatem negotiandi; non solet divina majestas male rependere hospitium, si bene in anima excipiatur.“ (Cf. etiam Monitum Ritualis Rom., *Rubr. gen. de SS. Eucharistiae Sacramento*. Qui cupit videre praeclaram methodum exercendae devotionis post susceptam Eucharistiam, adeat *Lancicci opuscul. spirit.* (XIII.) „*de officiis sacerdotum*“ l. 1 c. 10.)

156 4. *De frequenti, vel etiam quotidiana Communionem* habetur celebre illud edictum Innoc. XI. 12. Febr. 1679, quo cavetur, ne propter solum statum laicalem, conjugalem etc. aliquis a frequenti Communionem arceatur, sed iudicium de frequenti vel etiam quotidiano accessu ad sacram alimoniam confessariorum prudenti iudicio esse relinquendum, qui secreta cordis explorantes ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem progressu id, quod prospiciat singulorum saluti, praescribere debeant.

Quare ne aut nimis faciles aut nimis difficiles confessarii sese exhibeant in Communionem frequentiore concedenda vel suadenda, bonum

¹ Imo S. Alph. in iis, qui perfectionem christianam profitentur neque aliis negotiis nimis detinentur, optat ut „ordinarie per integram horam gratiarum actio durare debeat“: verum communiter jam praeclare actum esset, si gratiarum actio sive a sacerdotibus post Missam, sive a reliquis fidelibus semper minimum per horae quadrantem produceretur: quod temporis spatium etiam a quolibet sine difficultate impendi et regulariter exigi potest; si diutius, eo melius.

est, ad quasdam breves regulas doctrinam probatissimorum ascetarum revocare.

Regula I. Communionem *menstrua* nemini deneganda, sed omnibus suadenda est, qui singulis vicibus absolute digni reperiantur et ad actualem devotionem sese disponant.

Regula II. Communionem *hebdomadaria* ex duplici titulo diverso dari potest, i. e. aut ex respectu ad gradum habitualis perfectionis christianae, aut ex respectu ad specialem necessitatem spiritualem. Quare:

1. iis non est deneganda, qui habitualiter ita sint dispositi, ut se immunes servant a peccatis gravibus, et insuper conatum aliquem verum adhibeant contra peccata venialia. Igitur 1) lapsus in peccatum grave debet esse aliquid extraordinarium; 2) qui post plures vices nullum conatum contra venialia peccata serium ostendunt, privandi aliquando sunt hebdomadaria Communionem sub hoc respectu;
2. iis non deneganda, sed suadenda est, qui non ita quidem extraordinarie tantum in peccatum mortale labantur, sed tentationibus gravibus laborent atque in frequentiore Communionem remedium atque fortitudinem quaerant, modo tamen voluntatem firmam dimicandi contra tentationes concipiant.

Regula III. Communionem *frequens non quotidiana*, sc. praeter dies Dominicos (et festos) una alterave vice in hebdomada, requirit talem dispositionem, ut peccata venialia deliberata *consueverint non accidere* (igitur peccatum quodlibet deliberatum non debet esse aliquid, quod ordinarie fiat), et ut insuper *serius conatus adhibeatur ad extirpandos pravos affectus etiam indeliberatos* cum desiderio proficiendi in virtutibus.

Aliis verbis dici potest: *serius progressus in via, quam vocant purgativam, cum conatu in via illuminativa progrediendi.*

Regula IV. Communionem *quotidiana* requirit non solum conatum serium pugnandi contra pravos affectus, sed *extirpationem pravorum affectuum* ex magna parte revera factam et insuper conatum omnino serium incumbendi in christianam perfectionem et imitationem Christi omnimodam idque maxime Christi pauperis, abjecti, patientis: *paucis, serium progressum et fervens desiderium proficiendi in dies magis in via illuminativa et unitiva.*

Haec ex se etiam regula esse debet, secundum quam animi puritatem¹⁵⁷ in sacerdote quotidie celebrante requisitam aestimemus: imo quo excelsius ejus est officium, eo sanctior esse debet. Neque diffitendum est, illum imperfectionis moralis reum esse, qui hanc animi puritatem non habeat. Nihilominus a peccato veniali irreverentiae longe facilius sacerdos celebraturus excusatur, eo quod publicum munus ad communem Ecclesiae utilitatem gerit: imo propter hanc ipsam rationem publicae et communis utilitatis suadendum omnino est, ut cum minore animi puritate potius celebret, quam ut Sacrum omittat, modo tamen pro sua parte aliquatenus incumbat in puritatem non a solis mortalibus, sed etiam a levioribus culpis conservandam vel quantocius sibi restituendam.